

СОЁЛЫН ЯАМ
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР

ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ТАЙЛАН

Хамрагдсан байгууллага: Говьсүмбэр аймгийн Соёл, урлагийн газар
Шалгалтын тайлангийн код: ХШҮДАГ-2024/ХШҮ/ДА/12

Аудитын дүгнэлт:

Говьсүмбэр аймгийн Соёл, урлагийн газрын 2023 оны үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт- шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын дүнгээр байгууллагын үйл ажиллагааг “Сайжруулах шаардлагатай” гэсэн дүгнэлт өгч байна.

Улаанбаатар хот
2024 он

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР1

1.ТАНИЛЦУУЛГА.....2

1.1. Байгууллагын тухай2

2. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ3

2.1. Зорилго:.....3

2.2. Хамрах хүрээ, хязгаарлалт3

2.3. Хяналт шалгалтын арга, аргачлал.....3

2.4. Өмнөх шалгалтын талаар4

3. ЗАСАГЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА, ДОТООД ХЯНАЛТЫН ТӨЛӨВШИЛ.....5

3.1. Засаглалын удирдлагын талаар5

3.2. Эрсдэлийн удирдлагын талаар.....5

3.3. Дотоод хяналтын талаар.....5

4. Санхүүгийн үйл АЖИЛЛАГААНЫ талаар5

5. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ҮР ДҮН..... **Error! Bookmark not defined.**

5.1. Хяналт шинжилгээний чиглэлээр илэрсэн асуудал.**Error! Bookmark not defined.**

5.2. Санхүүгийн үйл ажиллагааны чиглэлээр илэрсэн асуудал. **Error! Bookmark not defined.**

5.3. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийн чиглэлээр илэрсэн асуудал.**Error! Bookmark not defined.**

6.НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ 7

7. ЗӨВЛӨМЖ 7

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ХШҮДАГ	Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар
ХШҮ	Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ
ДА	Дотоод аудит

1. ТАНИЛЦУУЛГА

Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-д заасан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитыг хэрэгжүүлэх”, Засгийн газрын 2015 оны 483 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Дотоод аудитын дүрэм”-ын 7.2, 7.3, Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, Дотоод аудитын хорооны 2024 оны төлөвлөгөөг тус тус үндэслэн Соёлын сайдын 2024 оны 04 дүгээр сарын 11-ны өдөр баталсан дотоод аудит хийх удирдамжийн дагуу 04 дүгээр дугаар сарын 19-ны өдөр ХШҮДАГ-ын дарга Д.Түмэндэмбэрэл ахлан, шинжээч Ц.Алтанхуяг, мэргэжилтэн П.Оюунтуяа нар хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитыг хийж гүйцэтгэлээ.

1.1. Байгууллагын тухай

Засгийн газрын 2021 оны 168 дүгээр тогтоолын дагуу Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/238 дугаар захирамжаар Соёлын хэлтсийг тус аймагт анх байгуулсан байна. Засгийн газрын 2021 оны 377 дугаар тогтоол, Соёлын сайдын 2022 оны 04 дүгээр тушаалын дагуу Говьсүмбэр аймгийн Соёл, урлагийн газрыг 11 орон тоотойгоор шинэчлэн байгуулсан.

Байгууллагын регистрийн дугаар 4616731, үндсэн үйл ажиллагааны 100-2200-34003 нэмэлт санхүүжилтийн 100-2200-34401 тоот харилцах данснудаар санхүүгийн төлбөр тооцоог хийж байна.

Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн Б/16 дугаар захирамжаар Б.Энхтөрийг Соёл урлагийн хэлтсийн даргын албан тушаалд түр томилж, улмаар Соёлын сайдын 2022 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдрийн Б/46 дугаар тушаалаар Соёл, урлагийн газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгчээр томилсон байна.

Тэрбээр Говьсүмбэр аймгийн Соёл, урлагийн газрын даргын сонгон шалгаруулалтад оролцон тэнцсэн тул Соёлын сайдын 2024 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдрийн Б/06 дугаар тушаалаар жинхлэн томилогдсон байна.

Соёл, урлагийн газрын даргын 2022 оны 01 дүгээр сарын 03-ны өдрийн Б/01 дүгээр тушаалаар Ц.Цэцэгмааг нягтлан бодогчоор томилж, газрын даргын 2024 оны 3 дугаар сарын 31-ны өдрийн Б/12 дугаар тушаалаар ажлаас чөлөөлсөн байна. Байгууллагын даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрийн Б/13 дугаар тушаалаар Ч.Энхчимэгийг нягтлан бодогчоор томилсон байна.

Аудитын хамрах хугацаанд дээрх шийдвэрүүдийн нэгдүгээр гарын үсгийг Ө.Энхтөр одоог хүртэл, хоёрдугаар гарын үсгийг Ц.Цэцэгмаа нар тус тус зурж хөрөнгө, мөнгийг захиран зарцуулж байна.

Тус байгууллага нь 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, татвар, нийгмийн даатгалын тайлангуудыг хуулийн хугацаанд нь холбогдох байгууллагуудад гарган өгч баталгаажуулсан.

Бүтэц зохион байгуулалт

Соёлын сайдын 2022 оны 1 дүгээр сарын 24-ны өдрийн А/04 дүгээр тушаалаар “Аймгийн Соёл, урлагийн газар”-ыг 2 хэлтэс, орон тооны дээд хязгаарыг 11 байхаар тогтоосон. Сангийн яамны баталсан 2024 оны төсвөөр үйлчилгээний ажилтны 1 орон тоо нэмэгдэж, 12 орон тоотой ажиллаж байна.

Засаглах удирдлага: Байгууллагын дүрмийн 1.6-д газар нь орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөлтэй байж болох тухай заалтын дагуу даргын дэргэд 5 зөвлөл ажиллаж байна. Үүнд: 2022 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн А/03 дугаар тушаалаар “Ёс зүйн зөвлөл”, 2022 оны 02 дугаар сарын 21-ний өдрийн А/08 дугаар тушаалаар “Байгууллагын өмч хамгаалах байнгын зөвлөл”, 2022 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/09 дүгээр тушаалаар “Залуучуудын хөгжлийн зөвлөл”, 2023 оны 08 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/23 дугаар тушаалаар “Эцэг эхийн зөвлөл, 2023 оны 10 дугаар сарын 05-ны өдрийн А/27 тушаалаар “Баримт бичиг нягтлан шалгах комисс” тус тус байгуулагдсан байна.

Гүйцэтгэх удирдлага: Захиргаа удирдлагын хэлтэс-1, Соёл урлагийн хэлтэс-1, нийт - 12 албан хаагчийн орон тоотой.

2. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ

2.1. Зорилго:

Тус байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтын үйл явцын үр нөлөөтэй байдлыг үнэлж, үндсэн үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хийн дүгнэж, илэрсэн алдаа дутагдлыг арилгуулах, зөвлөмж өгөх байдлаар байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах зорилго баримтлан ажилласан.

2.2. Хамрах хүрээ, хязгаарлалт

Хамарсан хүрээ: Тус байгууллагын 2023 оны үйл ажиллагаа (засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналт, байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт, төсөв, санхүүгийн бүртгэл тооцоо, хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөр)-ны үр дүнгийн байдалд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитыг гүйцэтгэсэн.

Хязгаарлалт: Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь тус байгууллагын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд санхүүгийн аудит хийж “Өөрчлөлтгүй дүгнэлт” өгсөн тул уг тайлангийн хамарсан хүрээгээр энэхүү дотоод аудитыг хязгаарлаж, итгэл хүлээлгэсэн болно.

2.3. Хяналт шалгалтын арга, аргачлал

Сангийн сайдын 2019 оны 268 дугаар тушаалаар баталсан “Улсын салбарын дотоод аудитын аргачлал”, Соёлын сайдын 2022 оны А/118 дугаар тушаалаар баталсан “Дотоод аудитыг гүйцэтгэх аргачлал”-ыг мөрдөж санхүүгийн аудитыг гүйцэтгэсэн болно.

Аудитад дараах хууль эрх зүйн актуудыг шалгуур болго. Үүнд:

- ✓ Төрийн албаны тухай хууль;
- ✓ Төсвийн тухай хууль;
- ✓ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай;
- ✓ Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль;
- ✓ Төрийн аудитын тухай хууль;
- ✓ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;
- ✓ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- ✓ Шилэн дансны тухай хууль;
- ✓ Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- ✓ Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль;
- ✓ Соёлын тухай хууль;
- ✓ Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль;

- ✓ Музейн тухай хууль;
- ✓ Нийгмийн даатгалын тухай хууль;
- ✓ Бусад холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн акт.

2.4. Өмнөх шалгалтын талаар

Тус байгууллагын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газар санхүүгийн аудит хийж “Өөрчлөлтгүй” гэсэн дүгнэлт өгсөн. Аудитын дүнгээр дараах алдаа, зөрчил илэрсэн тул 3 зөвлөмж өгсөн байна. Үүнд:

- Шилэн дансны цахим хуудсанд цалингийн зардлаас бусад 5.0 сая төгрөгөөс дээш 6.3 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээ, худалдан авалтын 4.3 сая төгрөгийн гүйлгээг мэдээлээгүй.
- Цахим төлбөрийн системд хяналт сулаас 5 байгууллагад 412.1 мянган төгрөгийн төлбөрийн баримт илүү шивсэн, 3 харилцагчийн 133.6 мянган төгрөгийн гүйлгээг цахим системд оруулаагүй.
- Соёлын яамны хөрөнгө оруулалтаар худалдан авах тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшлын санхүүжилтийг шууд гэрээ байгуулах босго үнэд багтаах хувааж олгосноос шалтгаалан худалдан авах ажиллагааны хууль тогтоомж зөрчигдсөн.

Санхүүгийн аудитаар өгсөн 3 зөвлөмжийн биелэлтийг 2023 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдрийн 209 дүгээр албан бичгээр Төрийн аудитын байгууллагад гаргаж тайлагнасан.

Аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хянахад 90 хувийн биелэлттэй гэж дүгнэв. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжүүлэх талаар өгсөн зөвлөмжийг хангаж ажилласан хэдий ч цахим системд мэдээллийг байршуулах хуулийн хугацааг мөрдөөгүй алдааг гаргасан байна.

Тус байгууллагын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газар санхүүгийн аудит хийж “Өөрчлөлтгүй” гэсэн дүгнэлтийг мөн өгсөн. Аудитын дүнгээр дараах алдаа, зөрчил илэрсэн тул төлбөрийн 3 акт тогтоосон байна. Үүнд:

- Байрны түрээсийн эдийн засгийн ангиллаас ажилчдын спорт заалны түрээсийн 325.0 мянган төгрөгийн зардал төлсөн.
- Нягтлан бодогчид 1,925.5 мянган төгрөгийн мөнгөн урамшуулал олгосон.
- Томилолтоор ажилласан хугацаанд 2 ажилтанд 30.0 мянган төгрөгийн хоолны мөнгө давхардуулан олгосон.
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль зөрчиж сургалтын багшийн буудал, хоолны зардал 246.4 мянган төгрөг зарцуулсан.

3. ЗАСАГЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА, ДОТООД ХЯНАЛТЫН ТӨЛӨВШИЛ

3.1. Засаглалын удирдлагын талаар

Хөдөлмөрийн дотоод журмын талаар:

Байгууллагын даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн А/02 дугаар тушаалаар “Хөдөлмөрийн дотоод журам”-ыг баталсан байна.

Тушаал шийдвэрийн талаар:

Тус байгууллага нь 2023 оны үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр “А” индексийн 38, боловсон хүчний чиглэлээр “Б” индексийн 45, нийт 83 тушаал төлөвлөж гаргасан байна.

Байгууллагын засаглалын талаар ажлын баримт АБ1002-оор ерөнхий 3 асуултын хүрээнд 7 дэд асуулга авч дотоод аудитын аргачлалд заасан 8 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Эхлэлийн буюу 1-р түвшин”-нд байна

3.2. Эрсдэлийн удирдлагын талаар

Тус байгууллага нь эрсдэлээ тодорхойлж, үнэлдэггүй.

Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын үйл явцын талаар ажлын баримт АБ1003-аар 12 асуулга авч, дотоод аудитын аргачлалд заасан 8 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Эхлэлийн буюу 1-р түвшин”-нд байна.

3.3. Дотоод хяналтын талаар

Дотоод хяналтын тухайд байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж тайлагнасан, санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Байгууллагын дотоод хяналтын үйл явцын талаар ажлын баримт АБ1004-өөр 8 асуулга авч дотоод аудитын аргачлалд заасан 4 чиглэлийн 13 шалгуураар үнэлгээ хийхэд төлөвшил нь “Эхлэлийн буюу 1-р түвшин”-нд байна.

4. САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 239,809.1 мянган төгрөгөөр анх баталсан. Тайлант онд 256,634.9 мянган төгрөгийн болж 16,825.8 мянган төгрөгөөр төсвийг тодотгож нэмэгдүүлсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Гүйцэтгэлээр 2023 онд улсын төсвөөс 256,634.9 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн олгосон байна. Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар харуулав.

Байгууллагын 2023 оны батлагдсан төсөв, гүйцэтгэлийн дүн:

№	Үзүүлэлт	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	Зөрүү + -	Хувь
71702	Соёл урлаг	256,634.9	249,352.3	7,080.3	97.2
80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	256,261.1	248,978.5	7,080.3	97.2
2101	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл	205,434.1	205,092.9	341.2	99.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх зардал	25,679.0	25,501.7	177.3	99.3
2103	Байр ашиглалттай холбоотой зардал	6,859.9	2,425.0	4,434.9	35.4

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	4,534.5	4,098.7	435.8	90.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	-	-	-	
2107	Томилолт, зочны зардал	-	-	-	
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний зардал	11,786.6	10,095.5	1,691.1	85.7
2109	Бараа үйлчилгээ бусад	1,967.0	1,764.6	202.4	89.7
80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	373.8	373.8	-	100.0
2132	Нэг удаагийн тэтгэмж	373.8	373.8	-	100.0

Тус байгууллагын 2023 оны санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 36,985.4 мянган төгрөгөөр буюу 14.5 хувиар буурсан байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	3,368.2	7,568.2	4,200.0
Авлага	-	-	-
Бараа материал	2,244.8	1,696.1	(548.7)
Үндсэн хөрөнгө	74,403.0	59,176.2	(15,226.8)
Нийт хөрөнгө	80,016.0	68,440.5	(11,575.5)
Богино хугацаат өр төлбөр	-	-	-
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	80,016.0	68,440.5	(11,575.5)
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	80,016.0	68,440.5	(11,575.5)

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 4,200.0 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд ахмадын сангийн харилцах дансанд мөнгө төвлөрүүлсэнтэй холбоотой байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 548.7 мянган төгрөгөөр буурсан нь төсвийн хөрөнгөөр 22,710 мянган төгрөгийн бараа материал худалдан авч, 23,258.7 мянган төгрөгийн материалыг зарцуулсантай холбоотой байна. Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 15,226.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь төсвийн хөрөнгө оруулалтаас 2,900.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө худалдан авч нэмэгдүүлсэн боловч тайлант хугацааны элэгдэл хорогдлын зардлыг 22,799.8 мянган төгрөгөөр тооцсоноос шалтгаалсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 68,440.5 мянган төгрөг болж, 11,575.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант үед үндсэн хөрөнгө, бараа материалын дансны үлдэгдэл буурсан нь голлон нөлөөлжээ.

5.НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

Говь-сүмбэр аймгийн Соёл, урлагийн газрын 2023 оны үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын дүнгээр байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтын үйл ажиллагааг “Сайжруулах шаардлагатай” гэж дүгнэв.

Аудитаар илэрсэн алдаа дутагдлыг залруулах, өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг ханган ажиллаж, биелэлтийг цаглаварт хугацааны дотор Соёлын яамны ХШҮДАГ-т албан бичгээр ирүүлэхийг мэдэгдье.

6. ЗӨВЛӨМЖ

Төсвийн шууд захирагч, дарга Б.Энхтөр танаа		Хугацаа
Зөвлөмж 1.	Шийдвэр гаргах, зорилго, зорилтыг тодорхойлох, урамшуулах, хариуцлага тооцоход эрсдэлийг харгалзан үздэг байх, эрсдэлийн удирдлагын болон дотоод хяналтын төлөвшлийн түвшнийг ахиулах;	2024 оны 06-р сарын 25-ны дотор
Зөвлөмж 2	Төсвийн шинэчлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр, төсөвт эдийн засгийн үр ашгийн шинжилгээ хийх, орон нутгийн соёл, урлагийн байгууллагуудыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;	
Нягтлан бодогч Ч.Энхчимэг танд		
Зөвлөмж 3.	Байгууллагын эд хөрөнгийн тооллогыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгийн тухай хуулийн 70, 71, 72 дугаар зүйлийг баримтлан хуульд заасан хугацаанд, үнэн зөв, чанартай явуулж, тооллогын бүртгэлийг эд хариуцагч бүрээр актаар баталгаажуулж ажиллах.	2024 оны 06-р сарын 25-ны дотор
Зөвлөмж 4.	Шилэн дансны тухай хуулийн мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн мэдээлж байх;	

СОЁЛЫН ЯАМНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР